

INTERVJU: Andrej Plenković

U približavanju k EU Hrvati imaju ulogu vezivnog tkiva

Hrvatski eurozastupnik (EPP/HDZ) danas počinje posjet BiH

EU vidi ovaj dio Europe u svome članstvu. Hrvatski eurozastupnici posebno nastoje poduprijeti težnje vlasti BiH na tome putu

Zoran Krešić
zoran.kresic@vecernji.net
MOSTAR

Izaslanstvo Odbora za vanjske poslove Europskog parlamenta danas stiže u dvodnevni posjet BiH. Vodi ga potpredsjednik ovoga odbora Andrej Plenković, a i ovaj posjet svjedoči užurbanim naporu europskih institucija da se BiH snažnije privuče Uniji.

Dinamika, tajming, momentum - te riječi neprestano 'zuje' posljednjih dana u javnom govoru političara i europskih dužnosnika oko realizacije bh. puta prema Europskoj uniji. Zašto je vrijeme bitan čimbenik?

Više od 20 godina nakon Daytonско-pariskog mirovnog sporazuma, vrijeme je da BiH uhvati korak s drugim državama jugoistoka Europe u pogledu institucionalnog približavanja EU. Ulaskom Hrvatske u EU bitno se promijenio položaj BiH, jer je ona time dobila naj snažniju zagovornicu u EU koja detaljno pozna prilike u zemlji te želi ubrzati procese koji su godinama bili u svojevrsnom zastoju. Niz čestih posjeta najviših hrvatskih dužnosnika u BiH, odnosno bosanskohercegovačkih u RH to jasno potvrđuje. Ujedno, mi kao zastupnici HDZ-a u EP dio našeg izbornog legitimiteta dobili smo i od hrvatskih državljana u BiH. Zajedno s kolegama iz drugih stranaka, od početka mandata zacrtali smo da je BiH prioritet našeg programa, a strateški dogovor o koordiniranom djelovanju HDZ-a s HDZ-om BiH i HNS-om postignut je još u srpnju 2013. na konferenciji u Mostaru. U protekle tri godine kroz rasprave i rezolucije u EP postupno smo kreirali promjenu ozračja o BiH. Početkom prosinca 2015. organizirao sam u Bruxellesu konferenciju posvećenu povratku Hrvata i Bošnjaka u RS, na kojoj su bili kardinal Puljić i biskup Komarića. Tjedan dana kasnije zajedno s drugim hrvatskim zastupnicima i veliku konferenciju o europskoj budućnosti BiH na kojoj su bili članovi Predsjedništva BiH Čović i Izetbegović te svi relevantni europski dužnosnici i predstav-

nici SAD-a. Takvim snažnim doprinosom širem lobiranju bh. diplomacije stvorili smo preduvjete u europskim institucijama za podnošenje zahtjeva BiH za članstvo u EU - što je tadašnji predsjedatelj Predsjedništva Čović i učinio 15. veljače. Smatram da je to prekretnički trenutak za BiH, čime je put prema članstvu u EU postao nepovratan. Europski proces je u političkom, gospodarskom i socijalnom interesu svih konstitutivnih naroda i građana BiH. Podsjetimo da prije samo godinu dana ni SSP između EU i BiH nije bio na snazi, niti se ozbiljno razgovaralo o zahtjevu za članstvo. Stoga vjerujem da će politički lideri u zemlji iskoristiti poticajno raspoloženje u EU o BiH.

Još uvijek se u BiH raspravlja o mehanizmu koordinacije, SSP još nije prilagođen... Kako ocjenjujete ponašanje vlasti prema ovome prioritetu?

Sada je od velike važnosti da zahtjev za članstvo bude ocijenjen kao vjerodostojan kako bi se donijele sljedeće odluke na razni Vijeća i Komisije. Od vlasti u BiH traži se snažan konsenzus i vidljiv napredak u provedbi reformske agende, kao i odlučnost u borbi protiv korupcije i jačanju pravne države. BiH se obvezala na skori dovršetak pregovora o prilagodbi SSP-a kako bi se zadržala tradicionalna trgovina s Hrvatskom, a parafiranje sporazuma se očekuje u lipnju. Uskoro će se finalizirati i uspostava koordinacijskog mehanizma za europske poslove, uključujući sve razine vlasti. Provedba ovih preduvjeta nužna je da BiH pokaže spremnost za daljnje približavanje EU. Uvjeren sam da će i aktualni predsjedatelj Predsjedništva BiH Izetbegović nastaviti s jasnom europskom dinamikom koja je postavljena za vrijeme predsjedanja hrvatskog člana Predsjedništva BiH Čovića. Na toj crti doživio sam i

MARKO LUKUNIĆ/PIXSELL

SSP

PRILAGODAVANJE

Važno je napraviti iskorak i prilagoditi trgovinski dio sporazuma kako bi zahtjev bio vjerodostojan

prošlotjedni nastup predsjedatelja Vijeća ministara Zvezdića na Odboru za vanjske poslove EP u Strasbourgu, koji je potvrdio da će mehanizam europske koordinacije kvalitetno funkcionirati.

U vrijeme slovačkog predsjedanja očekuje se sljedeći važan korak, a to je svojevrsno odobrenje zahtjeva za članstvo, upućivanje upitnika... Je li realno očekivati da će BiH dobiti status kandidata sljedeće godine?

Nakon podnošenja zahtjeva za članstvo, Vijeće treba staviti na dnevni red odlučivanje o prosljeđivanju zahtjeva Europskoj komisiji i davanje naloga za izradu mišljenja. Siguran sam da će Slovačka vrlo korektno i angažirano nastojati pomoći da se ta odluka donese što skorije i uz potporu svih članica. U tom procesu od BiH će se tražiti odgovor na upitnik Komisije što podrazumijeva ogroman stručan angažman bh. administracije. Ostvarivanje statusa kandidata sljedeće godine izgledno je ako vlasti u BiH pokažu da se gospodarske i socijalne reforme, kao i pravna uredenost u praksi, ostvaruju te da postoji snažna kohezija i stabilnost zemlje. Pritom, kontinuirano ponavljam da Hrvati kao konstitutivni narod u BiH imaju bitnu ulogu svojevrsnog vezivnog tkiva u pogledu održivosti BiH i njezine europske budućnosti.

Posebni predstavnik EU Lars-Gunnar Wigemark ocijenio je da BiH može postati članica EU za 10 godina. Kako to ocjenjujete

Smjer

REZOLUCIJA

Europski parlament očekuje reformu BiH na načelima federalizma, decentralizacije, legitimne zastupljenosti

s obzirom na složenu strukturu vlasti, odnose i politike?

Procjene posebnog predstavnika Wigemarka daju BiH realnu vremensku perspektivu da ispuni kriterije za članstvo. Bitno je da je podnošenjem zahtjeva za članstvo izbjegnut scenarij po kojem bi BiH ostala posljednja među zemljama jugoistoka Europe na putu prema EU, što bi uistinu bila povijesna nepravda. No, specifične okolnosti u kojima se Unija nalazi - od dogovora o rješavanju izbjegličko-migracijske krize i Schengenske krize, borbe protiv terorizma, do rata u Ukrajini i Siriji - privremeno su proširenje Unije stavile u drugi plan. U mandatu ovog EK i ovog EP nisu predviđena nova proširenja, jer se procjenjuje da nijedna država kandidatkinja neće ispuniti kriterije u sljedeće tri godine. U tim okolnostima BiH ima prigodu pokazati odvažne europske ambicije, te se još snažnije fokusirati na unutarnje uređenje zemlje i nove institucionalne korake prema članstvu. Tim povodom ovih dana u Mostaru i Sarajevu boravi izaslanstvo Odbora za vanjske poslove Europskog parlamenta koje želi iskazati potporu Predsjedništvu, Vijeću ministara, entitetskim i županijskim vladama u nastavku provedbe zadanih reformskih ciljeva, ali i poručiti da europski put treba biti strateški cilj BiH koji nema alternativu. Duboko sam uvjeren da je članstvo u EU jamac prosperiteta, kohezije, cjelovitosti i učinkovitog funkcioniranja BiH, kako bi se spriječile dezintegrativne tendencije koje su, nažalost, prisutne u entitetu RS.

Reforme koje su započele vlasti daju određene, pa ipak slabo vidljive rezultate za građane. Veliki broj ih odlazi, nemaju zaposlenja, perspektive... Kako zaustaviti taj trend?

Problem nezaposlenosti, provedba ekonomskih reformi i prilagodavanje zahtjevima europskog tržišta zajednički je izazov

svih zemalja jugoistoka Europe. Nažalost, zbog složene ustavne strukture, višerazinske podjele vlasti i čestog nesuglasja među političkim strankama, izostale su temeljite strukturne reforme u BiH. Takva je situacija nepravdna za građane, a proces europske integracije prigoda je da se zemlja transformira u funkcionalnu i uređenu državu u kojoj se stvarno poštuje ravnopravnost tri konstitutivna naroda. Zato ćemo u EP pomno pratiti napredak u ispunjavanju svih mjera u okviru reformske agende, posebno glede poduzimanja reforme pravosuđa i javne uprave te stvaranja bolje poduzetničke i poslovne klime kako bi se potaknuo snažniji investicijski val. Svjetska banka i MMF također očekuju reforme kako bi omogućili nužne kreditne aranžmane i sredstva za razvojne projekte. Procjene su da će BiH ove godine ostvariti gospodarski rast od 3 posto, što sugerira da je zemlja na dobrom putu oporavka, ali potrebne su sustavne promjene kako bi došlo do većeg zapošljavanja, posebno mladih.

Europski parlament do sada je imao ambicioznije istupe u pogledu potrebnih reformi za BiH od EK. Je li konačno vrijeme da se otvori pitanje izmjene Ustava bez čega brojni procjenjuju da se teško kretati unaprijed zbog unutarnjih nesporazuma?

Svjedočimo da se Daytonско-pariski ustavni okvir u praksi ne pokazuje kao učinkovit za djelovanje institucija na svim razinama vlasti, a često ni kao jamac pune ravnopravnosti tri konstitutivna naroda i ostalih. Osobito je u proteklom godinama to osjetio hrvatski narod kao najmalobrojniji konstitutivni narod u BiH. Zato je naša poruka u raspravama u Europskom parlamentu da nema razloga izbjegavati važnu debatu o ustavnoj reformi BiH, koja bi se trebala temeljiti na načelima federalizma, decentralizacije, legitimne zastupljenosti i supsidijarnosti. Naravno da nitko "izvana" ne može nameći pitanje ustavnih promjena i preustroja BiH. To je ponajprije pravo i dužnost političkih lidera i stranaka u zemlji koji, uz potporu međunarodne zajednice, trebaju preuzeti odgovornost izgradnje novog sofisticiranijeg i pravednijeg ustavnog okvira za učinkovitu i europsku BiH.

Konferencija
Krajem prošlog tjedna Europski parlament je u Zagrebu potaknuo na provedbu reformi u BiH